

Użyteczność informacji sprawozdawczych o zasobach niematerialnych przedsiębiorstw według MSR

Olga Grzybek*

Streszczenie: *Cel* – ocena użyteczności informacji o zasobach niematerialnych prezentowanych w sprawozdaniach finansowych. *Metodologia badania* – w artykule wykorzystano metodę analizy literatury przedmiotu oraz analizę regulacji prawnych. *Wynik* – obecne regulacje prawne nie zapewniają wysokiej jakości informacji o zasobach niematerialnych w sprawozdaniu finansowym. Wiele takich zasobów jest zupełnie pomijana w sprawozdaniu finansowym. Informacje na ich temat są potrzebne głównie inwestorom instytucjonalnym, ponieważ – jak dowodzą badania – inwestorzy indywidualni częstokroć nie korzystają ze sprawozdań finansowych przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych. Zdaniem inwestorów instytucjonalnych pożądane byłoby wprowadzenie do informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego zestandaryzowanych not objaśniających zawierających dodatkowe informacje na temat zasobów niematerialnych wewnętrznie wytworzonych, nie ujętych w bilansie.

Słowa kluczowe: wartości niematerialne, potrzeby informacyjne, użyteczność informacji

Wprowadzenie

Problematyka zasobów niematerialnych przedsiębiorstw stanowi obecnie istotny obszar badań wielu dyscyplin naukowych, z rachunkowością włącznie. O ile jednak większość dyscyplin nie podlega regulacjom prawnym, o tyle rachunkowość i sprawozdawczość finansowa muszą respektować zapisy prawa bilansowego. Próby zaspokojenia potrzeb informacyjnych użytkowników sprawozdań finansowych muszą być więc zgodne nie tylko z dorobkiem innych dyscyplin naukowych, ale także z obowiązującymi regulacjami prawa, wdrażanymi częstokroć ze znacznym opóźnieniem. Zadanie dostarczenia użytecznych informacji finansowych stawiane za cel rachunkowości nie jest zadaniem prostym w realizacji, gdyż musi godzić interesy wielu grup użytkowników informacji ekonomicznych z mnogością i szybko rozwijającymi się nowymi technikami wyceny przy jednoczesnej stagnacji przepisów prawa bilansowego.

Wśród licznych wątków dyskusji nad zasobami niematerialnymi w rachunkowości podnosi się wiele propozycji zmian, mających udoskonalić system informacji ekonomicznej przedsiębiorstw. Obowiązujące regulacje są niezadowolające i niekoniecznie zapewniają informacje wysokiej jakości. Postulowane zmiany miałyby tą jakość poprawić, pozwalając na lepsze zaspokojenie potrzeb informacyjnych użytkowników sprawozdań finansowych. Na tym tle rysuje się problem określenia rzeczywistych potrzeb użytkowników sprawozdań

* mgr Olga Grzybek, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, ul. 1 Maja 50, 40–287 Katowice, e-mail: olga.grzybek@ue.katowice.pl.

finansowych odnośnie zasobów niematerialnych oraz oceny jakości aktualnie generowanych informacji finansowych, co stanowi cel artykułu. W prezentacji wymienionych kwestii wykorzystano metodę analizy literatury przedmiotu oraz regulacji prawnych.

1. Użyteczność informacji sprawozdawczych w kontekście Ram Konceptyjnych MSR

Zgodnie z Ramami Konceptyjnymi MSR¹ celem sprawozdawczości finansowej ogólnego przeznaczenia jest dostarczenie informacji o jednostce gospodarczej, które to informacje będą użyteczne dla obecnych i potencjalnych inwestorów, pożyczkodawców i innych wierzycieli w procesie podejmowania przez nich decyzji odnośnie zaangażowania kapitału. Ponadto wskazuje się, że wymienieni użytkownicy przede wszystkim wykorzystują informacje na temat przyszłych przepływów pieniężnych jednostki, w związku z czym niezbędne jest zapewnienie im informacji o zasobach jednostki, jej zobowiązaniach oraz efektywności gospodarowania majątkiem (*Conceptual Framework...*: par. OB2-OB4). Istotne jest także, że prezentowane informacje sprawozdawcze bezpośrednio nie pokazują wartości jednostki, jednak powinny umożliwiać inwestorom jej oszacowanie.

Ramy Konceptyjne MSR określają, że użyteczne informacje musi cechować przydatność oraz wierne odzwierciedlenie tego, co prezentują. Informacja jest uznawana za przydatną wtedy, kiedy wpływa na decyzje podejmowane przez jej użytkowników. Może mieć wartość predykcyjną, potwierdzającą lub też obie te wartości jednocześnie. Wskazuje się także na wartość znaczącą (istotność), która oznacza, że pominięcie lub zniekształcenie informacji miałyby wpływ na decyzje użytkowników (Kamela-Sowińska 2007: 140–141). Dyskusyjne jest postawienie przydatności na czele cech jakościowych, gdyż, jak zauważa Rówińska (2013: 377), rachunkowość nade wszystko powinna dostarczać informacji rzetelnych, wiarygodnych, które użytkownicy wykorzystają w określony dla siebie sposób, a przydatność można rozpatrywać jedynie z punktu widzenia konkretnego użytkownika informacji sprawozdawczej. Tym samym prym przydatności determinuje generowanie w rachunkowości informacji ukierunkowanych na konkretną grupę użytkowników – inwestorów – uznaną za najważniejszą w MSR. Druga fundamentalna cecha jakościowa – wierność prezentacji – obejmuje kompletność, neutralność oraz brak błędów. Wysoką jakość informacji zapewnia więc jedynie ujęcie wszystkich istotnych aspektów w sposób bezstronny i wolny od błędów.

Oprócz dwóch fundamentalnych cech jakościowych Ramy Konceptyjne MSR wskazują cechy dodatkowe, zwiększające użyteczność informacji finansowych. Są to porównywalność, weryfikowalność, podanie w odpowiednim czasie oraz zrozumiałość. Cechy te mają jednak znaczenie drugorzędne, uzupełniające w stosunku do cechy fundamentalnych.

¹ Skrótom MSR określane będą Międzynarodowe Standardy Rachunkowości oraz Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej, przyjęte przez Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1126/2008 z dnia 3 listopada 2008 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady, Dz.U. WE L 320/1 z 29.11.2008 z późn. zm.

2. Ocena zapisów międzynarodowego prawa bilansowego pod kątem jakości informacji sprawozdawczych o zasobach niematerialnych

Zagadnieniu zasobów niematerialnych w rachunkowości został poświęcony MSR 38 „Wartości niematerialne”. Wskazuje on m.in. kryteria ujmowania wartości niematerialnych, dopuszczalne metody ich wyceny oraz obowiązkowe lub zalecane ujawnienia w tym obszarze. Szczegółowa analiza przedmiotowych przepisów nie jest celem niniejszego artykułu, stąd jedynie skrótowo przedstawione zostaną kwestie newralgiczne dla oceny jakości informacji zapewnianej przez MSR.

MSR 38 wprowadza określone wymagania, które musi spełniać składnik majątku, aby jednostka mogła zaliczyć go do wartości niematerialnych i ująć w bilansie. Są to:

- a) kryteria zawarte w definicji składnika wartości niematerialnych:
 - możliwość zidentyfikowania oddzielnie od wartości firmy,
 - sprawowanie kontroli nad danym składnikiem,
 - istnienie przyszłych korzyści ekonomicznych związanych z danym składnikiem;
- b) kryteria dotyczące ujęcia:
 - prawdopodobieństwo uzyskania przez jednostkę korzyści ekonomicznych, przyporządkowanych danemu składnikowi,
 - możliwość wiarygodnego ustalenia ceny nabycia lub kosztu wytworzenia składnika.

Międzynarodowe prawo bilansowe wprost zakazuje aktywowania wewnętrznie wytworzonych znaków firmowych, tytułów czasopism i tytułów wydawniczych czy wykazów odbiorców (MSR 38, par. 63). Ponadto wskazuje się, że w przypadku niektórych składników ich ujęcie w bilansie jest mało prawdopodobne ze względu na trudności z udowodnieniem spełnienia przez nie kryterium sprawowania kontroli (np. kompetencje pracowników, udział w rynku, relacje z odbiorcami i ich lojalność). Obowiązujące kryteria powodują, że ujęcie w bilansie wartości niematerialnych wytworzonych we własnym zakresie jest w zasadzie ograniczone do prac rozwojowych, dla których także konieczne jest spełnienie dodatkowych wymagań.

W związku z wprowadzeniem dość restrykcyjnych kryteriów ujmowania zasobów niematerialnych, MSR 38 zaleca (lecz nie wymaga) ujawnianie informacji o składnikach kontrolowanych przez jednostkę, jednak nie spełniających kryteriów aktywowania. Dodatkowo jednostki zobowiązane są podawać dodatkowe informacje, które mogą wpłynąć na decyzje podejmowane przez użytkowników.

Odnosnie do wyceny ujmowanych wartości niematerialnych, podstawą wyceny początkowej jest cena ich nabycia lub koszt wytworzenia, przy czym dla składników przejętych w drodze połączenia jednostek cena nabycia ustalana jest w oparciu o ich wartość rynkową. Z kolei przy wycenie bilansowej możliwe jest przyjęcie modelu ceny nabycia lub kosztu wytworzenia albo modelu wartości przeszacowanej, pochodzącej z aktywnego rynku, którego występowanie dla wartości niematerialnych jest mało prawdopodobne. W modelu ceny nabycia lub kosztu wytworzenia jednostki dokonują odpisów amortyzacyjnych i z tytułu utraty wartości od wartości posiadanych składników, o ile nie uznają okresu użytkowania składnika za nieokreślony. W takim przypadku składniki nie podlegają amortyzacji.

Wskazane regulacje powinny zapewniać wysoką jakość informacji sprawozdawczych o zasobach niematerialnych, tym samym wysoką ich użyteczność. Analizując rozwiązania prawne pod kątem zapewnienia poszczególnych cechy jakościowych informacji, można

dojść jednak do wniosku o ich umiarkowanej bądź wręcz niskiej jakości. Przede wszystkim informacje generowane przez sprawozdawczość finansową mają ograniczoną przydatność w ocenie rzeczywistej sytuacji majątkowej podmiotu czy w ocenie realnego poziomu bogactwa właścicieli, ponieważ wiele kluczowych w działalności podmiotu zasobów niematerialnych nie jest w ogóle ujmowana i ujawniana w sprawozdaniu finansowym (Urbanek 2011: 12).

W ścisłym związku z powyższym pozostaje brak wierności prezentacji, a w jej zakresie zwłaszcza brak kompletności. Skoro jednostka podejmuje wysiłek rozwijania zasobów niematerialnych, ponosząc na nie częstokroć znaczne nakłady, a zasoby te w duże mierze pozostają poza sferą zainteresowania sprawozdawczości finansowej, nie można mówić o kompletności informacji. Co do neutralności informacji oraz braku błędów, ich zapewnienie leży po stronie osób sporządzających sprawozdanie, nie zaś po stronie przepisów prawa bilansowego.

Spośród cech uzupełniających zapisy MSR nie zapewniają przede wszystkim porównywalności informacji, pozostawiając jednostkom szerokie możliwości wyboru w zakresie wyceny wartości niematerialnych i zezwalając na aktywowanie przejętych zasobów przy jednoczesnym zakazie aktywowania takich samych składników wytworzonych we własnym zakresie. Może to powodować, że jednostki dysponujące podobnymi zasobami będą prezentować zgoła odmienne sprawozdania finansowe.

3. Przegląd badań empirycznych dotyczących użyteczności informacji sprawozdawczych o zasobach niematerialnych podmiotów gospodarczych

Użyteczność sprawozdań finansowych od lat jest przedmiotem badań naukowych. Szczególnie istotne jest w tym względzie poznanie potrzeb informacyjnych użytkowników sprawozdań finansowych, które nie są jednakowe dla różnych ich grup. Innych informacji będą oczekiwać inwestorzy, innych organy fiskalne państwa, a jeszcze innych kontrahenci przedsiębiorstwa. Uznając dawców kapitału za najważniejszą grupę użytkowników sprawozdań finansowych z racji największego obciążenia ryzykiem utraty zainwestowanego kapitału, należy zwrócić uwagę, że potrzeby informacyjne w obrębie tej grupy nie są jednorodne.

Potrzeby informacyjne zgłaszane przez inwestorów indywidualnych różnią się od tych zgłaszanych przez inwestorów profesjonalnych, instytucjonalnych (Baker, Haslem 1973). Baker i Haslem stwierdzili, że spośród zasobów niematerialnych duże znaczenie w decyzjach inwestorów mają informacje o jakości kadry zarządzającej (2 miejsce w rankingu spośród 33 analizowanych czynników), mniej istotna jest zaś reputacja firmy (7 miejsce). Zaznaczenia jednak wymaga, iż badanie to nie było ukierunkowane na analizę istotności informacji o czynnikach niematerialnych, a obejmowało szerokie spektrum miar finansowych i niefinansowych określających działalność gospodarczą (m.in. perspektywy rozwoju firmy i branży, oczekiwany wzrost sprzedaży, wartość księgową przedsiębiorstwa czy jego wielkość). Ciekawym spostrzeżeniem jest analiza źródeł informacji, wykorzystywanych przez inwestorów indywidualnych. Odpowiedzi 775 respondentów pokazują, że ten typ inwestorów w niewielkim stopniu polega na sprawozdaniach finansowych (niespełna 8% wskazań, przy możliwości wskazania jednego najważniejszego źródła), zdecydowanie największą wagę przykładając do opinii maklerów giełdowych (prawie 47% odpowiedzi). Kolejne najczęściej wykorzystywane źródła informacji to serwisy doradcze i gazety.

Wyniki otrzymane w 1973 r. znajdują potwierdzenie dekady później, a także w innych krajach. Zakrojone na szeroką skalę cykliczne badania w Niemczech wykazują, że inwestorzy indywidualni za bardziej znaczące uznają informacje prasowe i doniesienia telewizyjne niż sprawozdania finansowe (Pellens, Schmidt 2014: 33 i nast.). Preferowane przez siebie źródło informacji uważają także za bardziej zrozumiałe i – co zaskakujące – bardziej wiarygodne. Pozytywną zmianą jest natomiast większa liczba wskazań sprawozdań finansowych jako istotnego źródła informacji w roku 2013 w porównaniu z wcześniejszymi latami (53% respondentów w roku 2013 w porównaniu z 44% w roku 2008 i 45% w roku 2004).

Inwestorzy indywidualni w Polsce również chętniej opierają swoje decyzje inwestycyjne na doniesieniach prasowych, uznając je za najważniejsze i najbardziej wiarygodne źródło informacji. 75% ankietowanych wskazuje je jako istotne źródło informacji, przy możliwości wyboru więcej niż jednego źródła (Szewc 2009). Jedynie 44% ankietowanych w ogóle deklaruje sięganie do rocznych sprawozdań finansowych, a 32% – do sprawozdań kwartalnych.

Oddzielnie należy poświęcić uwagę badaniom użyteczności informacji sprawozdawczych o zasobach niematerialnych dla podmiotów profesjonalnie zajmujących się inwestowaniem funduszy oraz dla analityków giełdowych. Analitycy giełdowi wprawdzie nie są inwestorami, ale wydają rekomendacje giełdowe istotne dla inwestorów, będące – jak wskazano wcześniej – dla inwestorów indywidualnych częściej wykorzystywanym źródłem informacji niż sprawozdanie finansowe².

Badania wykazują, że inwestorzy instytucjonalni w dużej mierze w swoich wycenach i prognozach wykorzystują niefinansowe mierniki oceny działalności przedsiębiorstw odnoszące się do zasobów niematerialnych. Wyraża się pogląd, że mierniki finansowe wskazują na przeszłe dokonania jednostki, natomiast mierniki niefinansowe ukazują potencjał na przyszłość (*Measures that matter...*: 7). Wykorzystywanie niefinansowych mierników zasobów niematerialnych zwiększa dokładność stawianych prognoz, przy czym za najbardziej przydatne są uznawane informacje o jakości kadry zarządzającej. Dostatecznie istotne są także informacje o rynkowej sile jednostki – innowacyjności, posiadanych silnych markach, marketingu i reklamie. Co ciekawe, grupa informacji o satysfakcji klientów nie znalazła się zbyt wysoko w prezentowanym rankingu.

Badania przeprowadzone w Niemczech wśród analityków giełdowych wykazały, że za najważniejsze źródło informacji uznają oni roczny raport finansowy, mniej istotne są zaś raporty kwartalne (Grüber 2015: 329 i nast.). Wśród elementów raportu rocznego największą rolę odgrywa sprawozdanie z przepływów pieniężnych, niemalże na równi z nim stawiany jest rachunek zysków i strat oraz bilans. Analitycy w mniejszym stopniu wykorzystują informacje dodatkowe, najmniej istotne są zaś pozostałe niesformalizowane elementy raportu rocznego³. Wykorzystywanie w pierwszej kolejności elementów sprawozdania finansowego sporządzane za określony czas (rachunek przepływów pieniężnych, rachunek zysków i strat) można tłumaczyć większym wpływem menedżerów na informacje zawarte w bilansie i tym samym niższą ich wiarygodnością w oczach analityków. Kolejna część prezentowanego badania wskazała, że analitycy, stosując różnorodne metody wyceny spół-

² Z tego też powodu w dalszej części rozważań określenia inwestorzy instytucjonalni i analitycy giełdowi będą stosowane zamiennie.

³ Zbieżne wyniki otrzymano w badaniach, których przegląd można znaleźć w artykule Grabińskiego (2013: 778–787). Potwierdzają one przywiązywanie przez inwestorów instytucjonalnych większej wagi do sformalizowanych części raportu rocznego, a mniejszą do części niesformalizowanych i informacji dodatkowej.

łek, wykorzystują szereg miar finansowych i niefinansowych i w zasadzie żadna z tych grup nie jest dla nich bardziej lub mniej istotna.

Najbardziej interesujące wyniki dotyczą oceny i przydatności ewentualnych zmian w ujmowaniu i wycenie wartości niematerialnych. Spośród kilku wersji udoskonaleń rozwiązań prawa bilansowego odnośnie wartości niematerialnych (ujawnianie większej ilości informacji, ujmowanie w bilansie i wycena w wartości godziwej lub po koszcie historycznym i amortyzowanie), analitycy najwyżej ocenili zwiększenie ujawnień (o charakterze ilościowym i jakościowym) na temat wartości niematerialnych nabytych w wyniku połączenia podmiotów oraz ich ujmowanie odrębnie od wartości firmy. Spośród proponowanych rozwiązań dotyczących zasobów niematerialnych wewnętrznie wytworzonych, najbardziej przydatne byłyby dodatkowe ujawnienia w informacji dodatkowej, w dalszej kolejności ujmowanie ich w bilansie i wycena w wartości godziwej, zaś najmniej użyteczne rozwiązanie to ujmowanie wewnętrznie wytworzonych zasobów niematerialnych po koszcie historycznym i ich amortyzacja. Każde z rozpatrywanych rozwiązań uzyskało średnią dość wysoką ocenę powyżej 2,47 w czterostopniowej skali Likerta (1 – rozwiązanie jest nieprzydatne, 4 – rozwiązanie jest bardzo przydatne). Poza przytoczonymi wynikami badań, korzyści z dobrowolnego ujawniania informacji o posiadanych zasobach niematerialnych, nieujętych w bilansie podkreśla także raport FASB (*Improving Business Reporting* 2001).

Kolejne pytanie w badaniach Grübera dotyczyło wskazania preferowanego sposobu księgowego rozliczania wybranych zasobów niematerialnych wewnętrznie wytworzonych, przy czym możliwości wyboru były następujące: odpisywać natychmiast w ciężar rachunku zysków i strat, ujmować w bilansie według wartości godziwej oraz ujmować w bilansie po koszcie historycznym i amortyzować. W większości przypadków analitycy nie sądzą, aby przydatne było ujmowanie wewnętrznie wytworzonych zasobów niematerialnych w bilansie. Jedyne w odniesieniu do wytworzonych znaków towarowych (marek), wewnętrznie wytworzonej wartości firmy oraz praw wydawniczych większość analityków opowiada się za ich ujęciem w bilansie zamiast natychmiastowego odpisywania w koszty. W takiej sytuacji preferowaną podstawą wyceny byłaby wartość godziwa.

Istotne wydaje się podkreślenie, że większość analityków wyraża przekonanie, że zwiększenie użyteczności informacji o zasobach niematerialnych można osiągnąć poprzez zwiększenie liczby ujawnień zarówno o wartościach niematerialnych przejętych w wyniku połączenia, jak i o zasobach niematerialnych wewnętrznie wytworzonych i nieujętych w bilansie. Ujawnienia te powinny mieć zestandaryzowaną formę w postaci not objaśniających do sprawozdania finansowego, najlepiej wyrażonych w miernikach ilościowych, chociaż mierniki jakościowe są także istotne. Dodatkowo warto zaznaczyć, że zdaniem niektórych analityków ujmowanie w bilansie zasobów niematerialnych wewnętrznie wytworzonych byłoby zbyt silnie narażone na niewłaściwe osądy i zachowania menedżerów, co sugeruje, że niekonicznie sama idea ujmowania wewnętrznie wytworzonych zasobów niematerialnych jest błędna, ale jej zastosowanie w praktyce nie byłoby wiarygodne. Podobne stwierdzenia pojawiały się w kontekście wyceny w wartości godziwej w ogóle, nie tylko zaś w odniesieniu do wartości niematerialnych.

Uwagi końcowe

Niski stopień wykorzystywania sprawozdań finansowych jako źródła informacji dla podejmowania decyzji przez inwestorów indywidualnych wskazuje na niewielką ich użyteczność z punktu widzenia tej grupy użytkowników sprawozdań finansowych. Podstawowym ograniczeniem może być niewystarczająca wiedza, brak umiejętności przetwarzania danych zawartych w sprawozdaniu finansowym oraz niepełne zrozumienie prezentowanych informacji. Wydaje się, że przyczyn niskiej użyteczności sprawozdań finansowych dla inwestorów indywidualnych należy doszukiwać się po stronie inwestorów, nie tkwią one w niskiej jakości sprawozdań finansowych. Przytoczone badania wskazują, że ten typ inwestorów rzadko w ogóle sięga po sprawozdania finansowe, opierając swoje decyzje inwestycyjne na innych źródłach informacji. Nie sposób więc na tej podstawie wyrokować o jakości informacji sprawozdawczych.

Badania przeprowadzone wśród inwestorów instytucjonalnych wykorzystujących sprawozdania finansowe oraz analiza regulacji prawa bilansowego sugerują jednak, że informacje o wartościach niematerialnych w sprawozdaniach finansowych są niewystarczające, a ich użyteczność – z punktu widzenia ogółu posiadanych przez podmioty zasobów niematerialnych – ograniczona. Najlepszym sposobem zwiększenia użyteczności sprawozdania finansowego w odniesieniu do zasobów niematerialnych jest obligatoryjne rozszerzenie zakresu ujawnień w informacji dodatkowej, w szczególności odnośnie zasobów niematerialnych wewnętrznie wytworzonych nieujętych w bilansie. Zestandaryzowane noty objaśniające pozwoliłyby użytkownikom sprawozdania finansowego na łatwe odszukanie i przetworzenie niezbędnych informacji. Dodatkowo rozwiązanie takie pozwoliłoby zachować duży stopień porównywalności danych o różnych podmiotach przy nie zmniejszonej wiarygodności pozostałych elementów sprawozdania finansowego.

Należy jednak zaznaczyć, iż wprowadzenie wymienionych propozycji zwiększenia użyteczności informacji sprawozdawczych w odniesieniu do zasobów niematerialnych – najlepszych w ocenie inwestorów – nie gwarantowałoby automatycznie dostarczania informacji wysokiej jakości. Przepisy prawa mogą nakazywać przekazywanie określonego typu informacji, których przydatność została potwierdzona w zaprezentowanych badaniach. W odniesieniu jednak do drugiej fundamentalnej cechy jakościowej – wierności prezentacji – największy wkład w jej osiągnięcie pozostaje po stronie jednostek sporządzających sprawozdania finansowe. Zapewnienie wysokiej jakości informacji sprawozdawczych wymaga więc współistnienia odpowiednich przepisów prawa, motywujących jednostki do przekazywania informacji oczekiwanego przez użytkowników rodzaju, oraz stosownych kompetencji i świadomości producentów tych informacji o ich realnym wpływie na decyzje odbiorców.

Literatura

- Baker H.K., Haslem J.A. (1973), *Information needs of individual investors*, „The Journal of Accountancy” listopad.
- Conceptual Framework for Financial Reporting 2010*, International Accounting Standards Board, wrzesień 2010, www.ifrs.org/News/Press-Releases/Documents/ConceptualFW2010vb.pdf (10.03.2015 r.).
- Grabiński K. (2013), *Ujmowanie a ujawnianie informacji w sprawozdaniu finansowym – użyteczność decyzyjna*, w: *Nauka rachunkowości na progu gospodarki opartej na wiedzy*, red. A. Karmańska, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Grüber S. (2015), *Intangible Values in Financial Accounting and Reporting. An Analysis from the Perspective of Financial Analysts*, Springer Gabler, Wiesbaden.

- Improving Business Reporting – Insights Into Enhancing Voluntary Disclosures* (2001), Steering Committee, Financial Accounting Standard Board (FASB).
- Kamela-Sowińska A. (2007), *Rachunkowość na zakręcie*, w: *Rachunkowość wczoraj, dziś, jutro*, SKwP, Warszawa.
- Measures that matter*, Ernst&Young, <http://valuementors.com/pdf/Measures%20that%20Matter.pdf> (10.03.2015 r.).
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1126/2008 z dnia 3 listopada 2008 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady, DzU WE L 320/1 z 29.11.2008, z późn. zm.
- Rówińska M. (2013), *Cechy jakościowe sprawozdania finansowego jednostek gospodarczych*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 757, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 58, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Szewc M. (2009), *Czy inwestorzy doceniają sprawozdania finansowe*, „Rachunkowość” nr 9.
- Urbanek G. (2011), *Kompetencje a wartość przedsiębiorstwa. Zasoby niematerialne w nowej gospodarce*, Wolters Kluwer, Warszawa.
- Pellens B., Schmidt A. (2014), *Verhalten und Präferenzen deutscher Aktionäre. Eine Befragung von privaten und institutionellen Anlegern zum Informationsverhalten, zur Dividendenpräferenz und zur Wahrnehmung von Stimmrechten*, www.dai.de/files/dai_usercontent/dokumente/studien/2014-11-02%20Studie%20Aktionaersverhalten.pdf (10.03.2015 r.).

THE USEFULNESS OF FINANCIAL INFORMATION ABOUT INTANGIBLES

Abstract: *Purpose* – the aim of this article is to analyse the usefulness of information about intangible resources presented in financial statements. *Design/Methodology/Approach* – review of the literature and analysis of accounting regulations. *Findings* – existing regulations don't provide high quality information about intangibles in financial statements. Much of intangible resources are excluded from financial statements. Information about this resources are useful essentially for professional investors, because – as studies suggest – individual investors often don't consider financial statements as crucial information sources for their investment decisions. According to financial analysts it will be desirable to include in financial statement standardized notes with additionally information about not recognized .internally generated intangible assets.

Keywords: intangible assets, information needs, information usefulness

Cytowanie

- Grzybek O. (2015), *Użyteczność informacji sprawozdawczych o zasobach niematerialnych przedsiębiorstw według MSR*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego nr 873, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” nr 77, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 87–94; www.wneiz.pl/frfu.